

уставних судова земаља младе демократије, која је од 2011. године преименована у Конференцију органа за контролу уставности земаља нове демократије (зато ћу надаље у излагању користити управо овај термин). Како проистиче из заједничког званичног саопштења земаља-оснивача Конференције, основни задатак дискусија које ће водити њени учесници био је разматрање особености прелазног периода у формирању ефикасног система за контролу уставности путем сталне размене искустава и консултативне сарадње. На актуелне теме успостављања и развијања контроле уставности одржан је низ заједничких седница.

Анализа материјала са ових конференција омогућава да се закључи да, уз одређени степен јединства у приступима схватању задатака уставног судског поступка, истовремено постоје суштинске разлике у конкретној садржини права на уставну жалбу, у третману овлашћења уставних судова у погледу решавања ових или оних питања (а пре свега питања као што су: заштита бирачких права, провера аката локалне самоуправе, последице одлука Уставног суда по ревизију предмета, које су размотрили судови опште надлежности и друго). О томе сведоче и материјали Свеевропске конференције одржане 4. јула 2013. године у Јеревану (Јерменија), на којој је разматрана тема „Судска контрола закона и других правних аката од стране независних судских органа – искуства разних земаља у сфери увођења ефикасног система уставне контроле...“, као и материјали Међународне научно-практичне конференције у Кијеву (Украјина) – „Заштита људских права од стране органа уставне јурисдикције: могућности и проблеми“, одржане септембра 2011. године уз учешће представника органа уставне јурисдикције готово двадесет европских земаља.

Један од најважнијих резултата демократских промена у земљама бившег социјалистическог блока био је околност да су у већини тих земаља створени механизми уставног судства, засновани на тзв. „аустријском“ („Келзеновом“) моделу. Овај модел претпоставља постојање специјалних органа уставног судства и право грађанина да поднесе индивидуалну уставну жалбу. Кретање управо у том правцу сведочи о тежњи постсоцијалистичких држава да усвоје оне узоре западног уставног судства који најпотпуније одговарају захтевима савременог конституционализма као теорије и праксе ограничавања државне самовоље, са циљем да се обезбеди индивидуална слобода.

Управо из овог угла (тј. у контексту захтева савременог конституционализма) треба, по мени, говорити пред овим аудиторијумом о неким заједничким законитостима и особеностима у успостављању и развоју уставних судова у земљама нове демократије, о нашим заједничким тешкоћама, о достигнућима и неуспесима и, најзад, о доприносу уставног правосуђа нових демократија теорији и пракси европског конституционализма.